

Traficomin hankeavustusten hankekortti

Hankekortti julkaistaan valtionavustusten verkkosivuilla.

Fiksusti kouluun – aktiivisen ja kestävän koulumatkaliikkumisen edistäminen

28.2.2024

Avustuksen saaja	Pyöräilykuntien verkosto	
Osallistujat	Pyöräilykuntien verkosto toteuttaa hankkeen osana Fiksusti kouluun -ohjelmaa yhdessä Likes by Jamkin (rahoittaja: okm) kanssa	
Aikataulu	1.1.2025	28.2.2026
Hankkeen tavoite ja sisältö, kohderyhmä	Fiksusti kouluun -hankkeessa tuetaan kuntien ja koulujen työtä aktiivisten, kestävien ja turvallisten koulumatkojen lisäämiseksi ja lyhyiden automatkojen vähentämiseksi. Hankkeessa työskennellään kuntiin perustettavien poikkihallinnollisten Fiksusti kouluun -tiimien kanssa. Työskentelymuotona on etätapaamisiin perustuva Tietopaja, johon tuotetaan konkreettisia työkaluja kuntien poikkihallinnollisen yhteistyön tukemiseksi, jalankulun ja pyöräliikenteen olosuhteiden parantamiseksi ja aktiivisen koulumatkaliikkumisen käytäntöjen tukemiseksi. Hanke on osa vuonna 2020 käynnistynyttä Fiksusti kouluun -ohjelmaa, jota toteutetaan yhteistyössä Likes by Jamkin kanssa. Kuntien ja koulujen kanssa tehtävän yhteistyön ytimen muodostaa Tietopaja-työskentely, joka tarjoaa kunnille ja kouluille konkreettisia työkaluja aktiivisten ja kestävien koulumatkojen edistämiseksi sekä ohjaa kuntiin perustettuja poikkihallinnollisia Fiksusti kouluun -tiimejä itsenäiseen työskentelyyn. Tietopajaan osallistuvat saavat vertaistukea muiden kuntien Fiksusti kouluun -tiimeiltä. Tietopaja koostuu kaikkia mukaan ilmoittautuneita kuntia ja kouluja koskevista etätapaamisista (5 x 1,5) ja kuntakohtaisista kokouksista (1/kunta). Tietopajatyöskentelyn teemakokonaisuudet ja alustava aikataulu on seuraava: • tammikuu: ilmoittautuminen Tietopajaan • helmikuu: 1. tietopaja: Johdatus Tietopajaan • maaliskuu: 2. tietopaja: Pyöräily- ja liikennekasvatus; huoltajien näkemykset koulumatkaliikkumisesta • huhtikuu: 3. tietopaja: Aktiiviseen ja kestävään liikkumiseen kannustavat olosuhteet • touko-kesäkuu: kuntakohtaiset tapaamiset • elo-syyskuu: kuntakohtaiset tapaamiset • syyskuu: 4. tietopaja: Viestintä, tapahtumat ja kampanjat • marraskuu: 5. tietopaja: Suunnitelmista käytännön toteutukseen Strateginen johtaminen ja toimintasuunnitelma • joulu-helmikuu: kuntien tuki ja seuranta Tietopajan tuloksena kunnat ja koulut tuottavat aktiivisen ja kestävän koulumatkaliikkumisen edistämisen toimintasuunnitelman, jonka toteuttamista hanke tukee kuntalähtöisesti.	

	Hanke on valtakunnallinen; kohderyhmiä ovat koulut, kuntien viranhaltijat (tekninen toimi, sivistys- ja opetustoimi, hyvinvointi- ja terveys, liikuntatoimi), välillisesti myös lapset ja nuoret sekä huoltajat
Ennakoitu tulos	Fiksusti kouluun -hanke rakentaa kuntiin <i>koulumatkoihin keskittyvän poikkihallinnollisen työskentelyn käytännön ja tukee sen jatkuvuutta</i>. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi mukaan ilmoittautuvilta kunnilta edellytetään poikkihallinnollisen Fiksusti kouluun -tiimin nimeämistä. Tietopajassa koulut ja kunnat saavat työkaluja aktiivisten ja kestävien koulumatkojen edistämiseksi ja lyhyiden automattojen vähentämiseksi. Poikkihallinnollisen tiimin työskentely konkretisoituu <i>koulujen olosuhdekartoituksissa</i>, joita toteuttavat liikennesuunnittelu, tilapalvelut ja koulujen edustajat yhdessä. Konkreettisten työkalujen avulla koulut ja kunnat kirjaavat aktiivisen ja kestävä koulumatkaliikkumisen edistämisen toimenpiteitä Tietopajan tuloksena syntyvään paikalliseen toimintasuunnitelmaan. Toteutetut toimenpiteet parantavat kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita ja lisäävät näiden kulkumuotojen houkuttelevuutta.
Lisätietoja hankkeesta	Sanna Ojajärvi, Pyöräilykuntien verkosto sanna.ojajarvi@poljin.fi Fiksusti kouluun -ohjelman verkkosivut https://fiksustikouluun.fi/

Hankkeen päättyessä täydennetään:

Tulokset	Fiksusti kouluun -tietopajaan 2025 ilmoittautui 16 kuntaa. Ilmoittautumisen yhteydessä kuntiin oli perustettu paikallinen Fiksusti kouluun -tiimi, jossa olivat edustettuina ainakin • Koulun linjauksista ja toiminnasta vastaava (esim. rehtori) • Katuverkosta ja talvikunnossapidosta vastaava (esim. tekninen toimi /liikennesuunnittelu) • Koulun piha-alueesta (tontti, pyöräpysäköinti) suunnittelusta ja ylläpidosta vastaava (esim. tilapalvelut). • Lisäksi tiimissä voivat olla edustettuina esimerkiksi koulukuljetuksen suunnittelusta vastaava, hyvinvointi-/terveystoimesta vastaava, koulupäivän aikaisesta liikunnasta vastaava Säännöllinen tietopajatyöskentely ja siinä hyödynnetyt työkalut (lomakkeet) tuottivat kunnille ja kouluille tietoa mm. koulujen liikenneolosuhteista. Olosuhdekartoitusten tuloksena koulujen läheisyydessä on parannettu liikenneturvallisuutta ja lisätty kävelyn ja pyöräilyn houkuttelevuutta mm. alentamalla nopeusrajoituksia, seuraamalla nopeusrajoitusten noudattamista siirrettävällä nopeusnäytöllä, parantamalla talvikunnossapitoa koulureiteillä ja pyöräpysäköinneissä sekä ohjaamalla saattoliikennettä kauemmas koululta. Kehittämistoimenpiteet kirjattiin kunkin koulun olosuhdekartoituksen yhteyteen, ja niitä esiteltiin kuntien työryhmissä (esim. liikenneturvallisuustyöryhmä) ja lautakuntien kokouksissa ja ne saatettiin kirjata paikallisiin kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelmiin.
-----------------	---

	Kuntien ja koulujen kokoama tieto hyödyttää kaikkia aktiivisten ja kestävien koulumatkojen edistämisestä kiinnostuneita. Fiksusti kouluun -ohjelmaan on vuosina 2020-2025 ilmoittautunut 52 kuntaa. Vertaisverkoston vahvistamiseksi konseptoitiin säännöllisiin etätapaamisiin perustuva Ajatustori, joka tarjoaa kaikille Fiksusti kouluun -teemoista kiinnostuneille mahdollisuuden keskinäiselle vuorovaikutukselle ja vertaistuelle. Parhaimmillaan Ajatustori kokoaa yhteen verkoston, jossa vahvistetaan koulumatkaliikkumisen osaamista.
Miten tavoitteet toteutuivat?	Fiksusti kouluun -ohjelman tavoitteita olivat: Aktiiviset ja kestävät kulkumuodot lyhyillä koulumatkoilla lisääntyvät • koulujen liikenneolosuhteet tukevat aktiivista ja kestävästä liikkumista • koulujen toiminta tukee aktiivista ja kestävästä koulumatkaliikkumista Tieto- ja osaamisperusta aktiivisten ja kestävien koulumatkojen tueksi vahvistuu • tieto aktiivisesta ja kestävästä koulumatkaliikkumisesta lisääntyy (koulut ja kunnat keräävät kyselytietoa) • kerättyä tietoa hyödynnetään aktiivisten ja kestävien koulumatkojen edistämiseksi • tietoa ja kokemuksia jaetaan paikallisissa, valtakunnallisissa (ja kansainvälisissä) verkostoissa Tavoitteet toteutuivat tietopajatyöskentelyssä ja Ajatustorilla.
Arvio hankkeen vaikutuksista	Fiksusti kouluun -ohjelmaan on vuosina 2020-2025 ilmoittautunut 52 kuntaa, ja toimenpiteitä on toteutettu n. 150 koululla. Kuntien ja koulujen määrän kasvu kertoo siitä, että kunnissa ja kouluissa halutaan työskennellä aktiivisten, kestävien ja turvallisten koulumatkojen edistämiseksi. Kunnissa oli jo hankekauden kuluessa toteutettu tai suunnitteilla lukuisia toimenpiteitä (mm. risteysalueiden turvallisuuden parantaminen, saattoliikennejärjestelyt, pysäköintijärjestelyt (ml. pyöräpysäköinti), ja kouluilla järjestettiin pyöränhuoltoa, pyöräilypäiviä, pyöräretkiä yms. Tällaisten toimenpiteiden todellinen vaikutus nähdään vasta viiveellä – tietoon perustuva, suunnitelmallinen ja pitkäjänteinen työ näkyy koulujen toimintakulttuurin ja liikenneympäristön muutoksina.
Mitä opittiin? Mitä kannattaisi tehdä toisin?	Tietopaja on osoittautunut toimivaksi kokonaisuudeksi, johon paikalliset Fiksusti kouluun -tiimit sitoutuvat. Keräämämme palautteen perusteella parasta tietopajassa on poikkihallinnollisen yhteistyön käynnistäminen ja tiivistäminen. Kyselyt koettiin hyödyllisiksi, ja puolivälissä tietopajaa toteutettu kuntakohtainen palaveri sai kiitosta – kerrankin oli aikaa vaihtaa ajatuksia tiimin kesken asiantuntijoiden kannustaman. Tietopajaan osallistuneet toivat esiin aikapulan ja resurssivajeen, jotka hidastivat työskentelyä. Tietopajalle on selkeästi kysyntää sekä uusien että jo aiemmin ilmoittautuneiden keskuudessa. Verkostoitumista ja vertaiskeskustelua mahdollistava Ajatustori osoittautui ensimmäisen kerran perusteella menestykseksi – sitä kannattaa jatkaa ja kehittää edelleen. Tarkoitus on järjestää Ajatustori neljä kertaa vuodessa.

